

VICTORINOX
SWISS ARMY

ŠVÝCARSKÝ ARMÁDNÍ NŮŽ

**OUTDOOROVÁ PŘÍRUČKA
PRO KAŽDÉHO**

101

tipů a triků
pro přežití v přírodě

BRYAN LYNCH

VICTORINOX
SWISS ARMY

ŠVÝCARSKÝ ARMÁDNÍ NŮŽ

OUTDOOROVÁ PŘÍRUČKA PRO KAŽDÉHO

101

tipů a triků pro přežití v přírodě

BRYAN LYNCH

slovar

Věnování

Svým rodičům, kterým nemohu za vše dostatečně poděkovat. Mám vás moc rád a každý den mi chybíte. Svě úžasné manželce Nikki, která ve mne nikdy nepřestala věřit, poslouchá mé neustálé řeči o záležitostech, které ji určitě vůbec nezajímají, a každý den mě dokáže rozesmát. Miluji tě celým svým srdcem a do konce našeho života tomu nebude jinak.

Original English Language edition Copyright © 2019 by Bryan Lynch
and Fox Chapel Publishing Company Inc., 903 Square Street, Mount Joy, PA 17552, USA
Czech edition © 2021 Nakladatelství Slovart, spol. s r. o.
Translation © 2020 Michael Talián

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace se nesmí reprodukovat, ukládat v archivačním systému ani přenášet jakoukoliv formou a jakýmikoliv prostředky, elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním či jinak, bez předchozího písemného svolení vydavatele a majitelů autorských práv.

Z anglického originálu přeložil v roce 2020 Michael Talián
Vydalo Nakladatelství Slovart, spol. s r. o., v Praze roku 2021
Redakce Jiří Dubecký, Markéta Tomášová
Editor Jan Pavel
Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk FINIDR, s. r. o.

Cena uvedená na obálce je nezávazným doporučením pro koncové prodejce.

ISBN 978-80-7529-063-2
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
www.slovart.cz

Důležité upozornění

Manipulace s kapesním nožem (jakož i se všemi jeho částmi) je už ze své podstaty potencionálně nebezpečnou činností. Autor, vydavatelé, ani společnost Victorinox se nemohou zaručit za bezrizikové užívání výrobků zmíněných v této knize. Nepřebírají zodpovědnost za případná poranění způsobená nebezpečným užíváním, ani nemohou zaručit, že taková zranění nenastanou. Kromě toho upozorňují na nutnost dodržování příslušných nařízení týkajících se ochrany přírody a stejně tak apelují na dodržování právních předpisů, které se vztahují na všechny druhy zbraní.

Poděkování

Nejprve bych chtěl poděkovat rodičům: tátovi za svůj první nůž, bez něhož bych nenabyl žádných zkušeností, a mámě za to, že mi ho nezabavila a vždy mi dodávala odvalu psát. Mému editoru Budovi Sperrymu děkuji za tuhle příležitost a provedení procesem vzniku knihy. A díky všem z Fox Chapel Publishing, kteří se na knize podíleli a napomohli jejímu vydání. Děkuji rodině Elsenerových za vytvoření kvalitního, trvanlivého produktu, o němž jsem mohl psát. Victorinoxu děkuji za poskytnutí informací a zdrojů, které mi pomohly při tvorbě knihy. Svým přátelům Gregovi, Davidovi a TJ děkuji za poučení a vedení. A své manželce děkuji za fotografie, umělecký vklad a za to, že ji tuhle knihu přečetla tolikrát, že ji nejspíš znáš líp než já.

Slovo o autorovi

Bryan Lynch vyrostl ve státě Iowa na středozápadě USA, jehož motto zní: „Pole jsou plná příležitostí.“ Dotyčná pole procházel větší část svého života coby nadšený lovec a rybář. Právě tam už jako chlapec poznal hodnotu vlastnictví kvalitního nože, když mu otec věnoval švýcarák. Onen první nůž rozničil celoživotní zájem (někdo by to mohl označit za posedlost) o svět nožů, venkovních aktivit a při nich používaného vybavení. Nyní žije v Illinois a své zkušenosti a zájmy zúročuje při psaní o krizových situacích a technikách, jak se na ně připravit. Věnuje se i recenzím výstroje. Najděte si jeho blog na téma přežití na <https://civilizedsurvival.blog/>.

OBSAH

Poděkování.....	3
Slovo o autorovi.....	3

1. ČÁST: ÚVOD

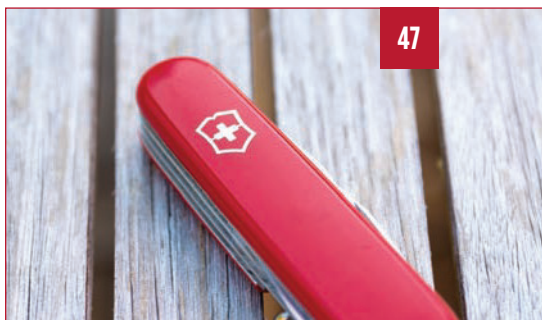
Dějiny švýcarského armádního nože.....	7
Výběr švýcarského armádního nože.....	9
Doplňky.....	42

2. ČÁST: PŘÍPRAVA

Tipy na čištění, broušení a údržbu.....	48
Jak používat švýcarský armádní nůž.....	58

6

47

3. ČÁST: POUŽÍVÁNÍ NOŽE V PŘÍRODĚ

Úvod do bushcraftu a survivalu	63
Zaměstnávání mysli a udržování morálky	65
Tipy pro venkovní aktivity	68
Signalizace a navigace	74
Rozdělování ohně	82
Tábořiště	102
Příprava jídla	132
Rybaření	150
Získávání a čištění vody	176
Péče o vzhled	183
Oprava výstroje	185
Údržba palných zbraní	204
První pomoc	207
Další využití švýcarského armádního nože	213

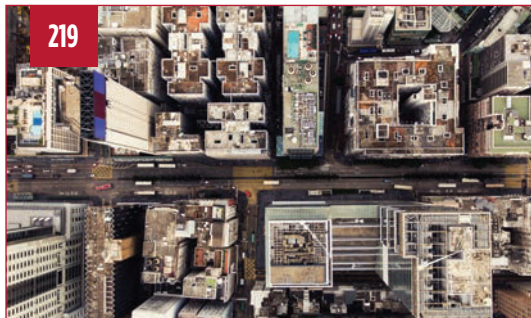
4. ČÁST: POUŽITÍ VE MĚSTĚ

Každodenní krizové situace	220
Vzhůru na kolo	221

Epilog	222
Rejstřík	223
Prameny fotografií	224

62

219

1. ČÁST:

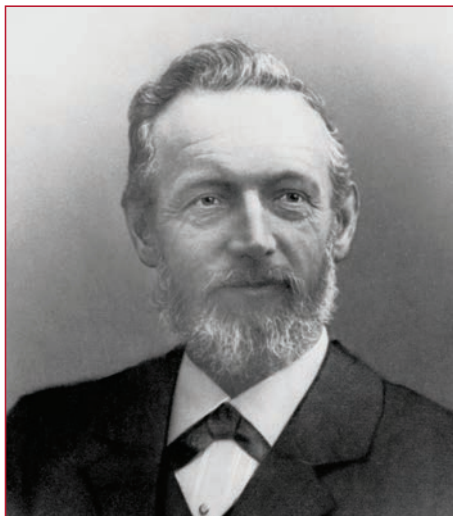
ÚVOD

Model SwissChamp XAVT se pyšní impozantním počtem funkcí – má jich celkem 80!

Dějiny švýcarského armádního nože

Příběh švýcarského armádního nože se začal psát před více než 130 lety. Roku 1884 si ve švýcarském Ibachu otevřel nožířství jistý Karl Elsener. Vypracoval pozoruhodný návrh kompaktního nože z vysokojakostní oceli, který by rovněž nabízel řadu funkcí. První model – Soldier's Knife – byl vyroben roku 1891. Nůž, zakoupený švýcarskou armádou, obsahoval čepel, otevírák konzerv, výstružník a šroubovák. Umožňoval vojákům údržbu pušek a otevírání konzerv s jídlem. Model, který dnes pozná většina lidí, je Officer's Knife, patentova-

Karl Elsener (1860–1918)

Původní továrna na výrobu švýcaráků na snímku z roku 1884

ný roku 1897. Různé verze tohoto nože se dodnes těší značné oblibě.

Značku „Victoria“ na památku své matky a emblém s křížem a štítem začal Karl Elsener používat až roku 1909. V roce 1921 byla vynalezena nerezová ocel (inox), což pro nožířský průmysl znamenalo velký krok vpřed. Slova *Victoria* a *inox* se propojila v názvu nové značky *Victorinox*. O deset let později, roku 1931, zavedl Carl Elsener ml. automatizovanou výrobu nožů. To u všech nožů vyráběných Victorinoxem napomohlo zabezpečit trvalou vysokou kvalitu.

Obliba švýcarského armádního nože vzrostla částečně i díky americkým vojákům, nasazeným za druhé světové války v Evropě. Švýcaráky kupovali

ve velkém a pak je odváželi domů, kde si červený nožík rychle oblíbila americká veřejnost. Roku 1978 si NASA objednala model Master Craftsman pro kosmonauty, a nůž tak vyrazil na cestu do vesmíru.

Všechny švýcarské armádní nože se vyrábějí v továrnách v Ibachu a Delémontu ve Švýcarsku. Navzdory dnešním technologickým možnostem se na výrobě těchto nádherných nožů podílí překvapivé množství lidí. V továrně v Ibachu se denně vyrobí a zkontroluje 60 000 kousků. Společnost Victorinox nepřestala v měnícím se světě prosperovat díky prodeji příborů, cestovního vybavení, hodinek a parfémů. Jedna věc se ale nezměnila, a sice že Victorinox stále vlastní a ovládá rodina Elsenerových. A pořád vyrábějí fantastické nože!

Vysokou kvalitu švýcarských armádních nožů zajišťuje pečlivá kontrola.

Automatizovaná továrna Victorinoxu, 1943

Výběr švýcarského armádního nože

Prvním krokem k zajištění skvělé zkušenosti se švýcarským armádním nožem je výběr správného modelu. Nejprve zvažte své potřeby. Trávíte více času v městském prostředí, nebo v přírodě? Jste kutilové, či jen řešíte všední problémy? Budete spíš kuchat rybu, nebo rozřezávat krabici? Zamyslete se nad svými zájmy a potřebami a prohlédněte si velkou nabídku modelů Victorinox. Každý z nich nabízí něco jiného, ale všechny se pyšní proslaveným řemeslným provedením, trvanlivostí a multifunkčností Victorinoxu.

DOPORUČENÍ

Jaký typ nože u sebe smíte nosit, mohou upravovat místní či státní zákony. Zejména se to týká délky čepele. Ujistěte se, že je neporušujete.

Midnite Manager

Midnite Manager je výborným příkladem jednoho z menších nožů z nabídky Victorinoxu. Právě jej si spousta lidí představí pod slovem švýcarák. Midnite Manager nabízí při hmotnosti 31 gramů deset nástrojů. Mezi nejlepší patří tlakové kuličkové pero a LED světlo. Stlačením kultovního loga Victorinoxu rozsvítíte překvapivě silnou LEDku. Hrot pera vysunete posuvným tlačítkem. Jiná verze má odnímatelný 16GB USB disk. Tento model je skvělým každodenním partnerem všech obyvatelů měst.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. LED	5. otevírák lahví	8. pilník na nehty
2. tlakové kuličkové pero	6. odstraňovač izolace drátů	9. šroubovák, 2,5 mm
3. kroužek na klíče	7. šroubovák Phillips
0/1, magnetický	10. nůžky
4. malá čepel		

Midnite Manager

Midnite Manager je ideální nůž na každodenní používání pro běžného městského profesionála, který občas v nouzi ocení nějaký nástroj.

SwissChamp XLT

SwissChamp XLT je jako standardní SwisChamp, ovšem s o trochu větším důrazem na městské použití. Mezi hlavní rozdíly mezi XLT a standardním modelem patří doplněná farmaceutická špachtle a klíč s osmi bity. XLT s elektrickářskou čepelí je skvělý nůž pro člověka, který má plné ruce práce.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. výstružník, průbojník a šicí oko	18. nůžky	35. nerezový špendlík
2. otevírák konzerv	19. odstraňovač šupin	36. mini šroubovák
3. šroubovák, 3 mm	20. měřítko (palce)	37. vývrtka
4. otevírák lahví	21. měřítko (cm)	38. bit, plochý
5. šroubovák, 5 mm	22. vyprošťovač háčku	39. bit, Phillips 2
6. odstraňovač izolace drátů	23. pilka na dřevo	40. bit, Phillips 0 (Pozidrive)
7. šroubovák, Phillips 1/2	24. dláto, 4 mm	41. bit, Phillips 1 (Pozidrive)
8. lupa	25. pilník na nehty	42. bit, Torx 10
9. kleště	26. pilka na kov	43. bit, Torx 15
10. štípač drátů	27. pilník na kov	44. pouzdro na bity
11. lemovací nástroj	28. čistič nehtů	45. klíč na bity
12. šroubovák, 2,5 mm	29. velká čepel	46. 5mm vnitřní šestihran pro konektory D-SUB
13. prořezávací čepel	30. malá čepel	47. 4mm vnitřní šestihran pro bity
14. elektrickářská čepel	31. kroužek na klíče	48. bit, Hex 4
15. škrabka na izolaci	32. párátko	49. bit, Torx 8
16. farmaceutická špachtle	33. pinzeta	
17. víceúčelový háček	34. tlakové kuličkové pero	

SwissChamp XLT

**Bity v držáku bezpečně
drží, takže se nemusíte
bát, že je poztrácíte.**

Výběr švýcarského armádního nože

Work Champ

Work Champ je SwissChampův rozměrnější bratr. V podstatě je to převlečený přenosný kufřík s nářadím. Mít tento robustní nástroj při ruce značně usnadní den všem tvrdě pracujícím lidem.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. velká čepel	8. šroubovák, 3 mm	15. štípač drátů
2. otevírák lahví	9. odstraňovač izolace drátů	16. lemovací nástroj
3. šroubovák, 5 mm, s pojistkou	10. výstružník, průbojník	17. pinzeta
4. pilka na dřevo	11. šroubovák Phillips 0/1, dlouhý	18. párátko
5. pilka na železo	12. nůžky	19. kroužek na klíče
6. pilník na kov	13. šroubovák Phillips 1/2	20. mini šroubovák
7. otevírák konzerv	14. kleště	21. vývrtka

Work Champ

Tento přenosný kufřík
s nářadím nabízí nástroje
pro řadu situací.

Výběr švýcarského armádního nože

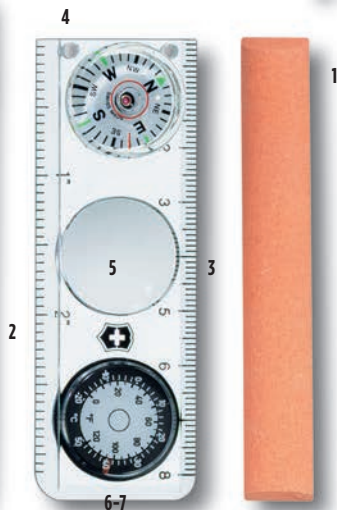
Expedition Kit

Dobrodružství je kořením života, ale dát dohromady vše potřebné může být otravné. S tímto kitem nebudete postrádat nic. Expedition Kit kombinuje nadčasové nástroje jako nůž, nůžky, otevírák lahví a konzerv a pilka s moderní technologií. Součástí střenky je digitální displej a po stisknutí loga Victorinoxu získáte přístup k teploměru ve stupních Celsia a Fahrenheita, digitálním hodinkám s 12- a 24hodinovým cyklem, stopkám, výškoměru v metrech a stopách, barometru a budíku. Součástí kitu je rovněž brousek a kombinace měřítko/lupa/teploměr/kompas. Úžasnější než řemeslné zpracování tohoto kousku je pouze fakt, že se vše zmíněné vejde do krásného koženého pouzdra na opasek.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. brousek	15. šroubovák, 6 mm	29. barometr
2. měřítko (palce)	16. odstraňovač izolace drátů	30. budík
3. měřítko (cm)	17. nůžky	31. tlakové kuličkové pero
4. kompas	18. pilník na nehty	32. nerezový špendlík
5. lupa	19. kroužek na klíče	33. pilka na kov
6. teploměr (°C)	20. párátko	34. pilník na kov
7. teploměr (°F)	21. pinzeta	35. čistič nehtů
8. vodováha	22. šroubovák Phillips 1/2	36. pilka na dřevo
9. velká čepel	23. digitální hodinky (12h)	37. šroubovák, 2,5 mm
10. malá čepel	24. digitální hodinky (24h)	38. dláto, 4 mm
11. výstružník, průbojník a šicí oko	25. odpočítávání	39. LED
12. otevírák konzerv	26. stopky	40. mini šroubovák
13. šroubovák, 3 mm	27. výškoměr (m)	41. vývrtka
14. otevírák lahví	28. výškoměr (stopy)	42. víceúčelový háček

Expedition Kit

Tento kit je výborný pro outdoorové profesionály, jako jsou průvodci divokou přírodou, nebo pro kamarády, kteří nikdy nemají dost vychytávek.

Fisherman

Fisherman, váš nový přítel, který se hezky vejde do přihrádky krabičky na návnadu, vám pomůže přeříznout vlasec, vyndat háček, přenést rybu a spoustu dalších věcí. Ke změření úlovku dne nezapomeňte použít vestavěné měřítko!

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. velká čepel	7. odstraňovač izolace drátů	13. měřítko (cm)
2. malá čepel	8. výstružník, průbojník a šicí oko	14. vyprošťovač háčku
3. otevírák konzerv	9. šroubovák Phillips 1/2	15. víceúčelový háček
4. šroubovák, 3 mm	10. nůžky	16. párátko
5. otevírák lahví	11. odstraňovač šupin	17. pinzeta
6. šroubovák, 6 mm	12. měřítko (palce)	18. kroužek na klíče

Fisherman

Tento užitečný model
nabízí řadu prospěšných
nástrojů pro rybáře.

Výběr švýcarského armádního nože

Evolution S54

Model Evolution S54 vypadá, že si poradí se vším! Potřebujete něco opravit? Žádný problém, součástí je plochý klíč a kleště s posuvným nastavením čelistí. Potřebujete rozdělat oheň? Bez problému, je tu lupa. Zabudované měřítko a kompas vám zajisté pomohou najít cestu přes les k vašemu tajnému rybářskému místu. Uvědomělý turista na tomto modelu střední velikosti ocení pojistku čepele.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. kroužek na klíče	12. šroubovák, 3 mm	23. lemovací nástroj
2. párátko	13. výstružník, průbojník a šicí oko	24. plochý klíč
3. pinzeta	14. pilka na dřevo	25. nastavitelné očko
4. velká čepel	15. lupa	26. nůžky
5. pilník na nehty	16. šroubovák, 3,5 mm	27. pilka na kov
6. čistič nehtů	17. kompas	28. pilník na kov
7. vývrtka	18. měřítko (cm)	29. odstraňovač šupin
8. otevírák lahví	19. měřítko (palce)	30. vyprošťovač háčku
9. odstraňovač izolace drátů	20. směrová ryska	31. šroubovák Phillips 1/2
10. šroubovák, 5 mm	21. kleště	32. univerzální klíč M3, M4, M5
11. otevírák konzerv	22. štípač drátů	

Evolution S54

Na tomto modelu
se mi líbí použití kovo-
vého rámečku lupy.

Výběr švýcarského armádního nože

Spartan

Co se středních modelů týče, největší klasika je Officer's Knife, a Spartan za ním nikterak nezaostává.

ZÁKLADNÍ NÁSTROJE A FUNKCE

1. velká čepel	5. otevírák lahví	9. vývrtka
2. malá čepel	6. šroubovák, 6 mm	10. párátko
3. otevírák lahví	7. odstraňovač izolace drátů	11. pinzeta
4. šroubovák, 3 mm	8. výstružník, průbojník a šicí oko	12. kroužek na klíče